gemeente
Haarlemmermeer

De Rekenkamercommissie van de gemeente Haarlemmermeer
T.a.v. de voorzitter, de heer Bartelink

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Taurusavenue 100
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Faxnummer 023 563 95 50

Cluster	Maatschappelijke Ondersteuning en Zorg
Contactpersoon	de heer Hans Blok
Telefoon	0900 1852
Uw brief	22013
Ons kenmerk	X.2022.07144
Bijlage(n)	Geen
Onderwerp	Bestuurlijke reactie rekenkameronderzoek Voedselbank

Verzenddatum
16 NOV. 2022

Geachte heer Bartelink,

Op 12 oktober 2022 ontvingen wij het rekenkameronderzoek 'Leven met de Voedselbank' en het gelijknamige advies van de Rekenkamercommissie voor bestuurlijke reactie. Wij danken u hiervoor. Voordat we ingaan op uw aanbevelingen, reflecteren we graag eerst op onze samenwerking met de Voedselbank Haarlemmermeer, de toename in het gebruik ervan, de landelijke aandacht die er voor armoede is en ons eigen beleid.

Reflectie
Wij dragen het werk van de Voedselbank en de inzet van de vele vrijwilligers (155 in 2021) een warm hart toe. Jaarlijks verstrekken we subsidie aan de Voedselbank. Ook doen we de (her)intake voor de Voedselbank. Dit is geen gemeentelijke taak en voert, op enkele uitzonderingen na, geen andere gemeente in Nederland uit. Op basis hiervan adviseren we de Voedselbank op basis van landelijke normen wie in aanmerking komt voor een voedselpakket.

Ook wij zijn verontrust over het feit dat in de afgelopen jaren het aantal inwoners dat in onze gemeente gebruik moet maken van een voedselpakket stijgt. Onlangs heeft Voedselbanken Nederland besloten de normen voor het verkrijgen van een voedselpakket te verruimen. Met deze maatregel wordt ingespeeld op de stijgende kosten van levensonderhoud, waardoor meer huishoudens in geldproblemen komen.

Armoede en bestaanszekerheid kunnen inmiddels rekenen op veel aandacht. Op 17 oktober 2022 bracht de Nationale ombudsman zijn rapport 'Sociale minima in de knel' uit. In zijn rapport ziet hij enkele overkoepelende problemen, onder andere dat het wettelijk sociaal minimum niet toereikend is. Als gemeente zijn en blijven we (mede) afhankelijk van landelijk beleid hieromtrent. We mogen als lokale overheid ook geen inkomenspolitiek bedrijven.

Naast het voorzien in bijstand en bijzondere bijstand geven we vorm en inhoud aan ons eigen, ruimhartige minimabeleid. Ondanks dit beleid constateren we dat steeds meer inwoners afhankelijk zijn van de Voedselbank. Dat vinden wij geen wenselijke ontwikkeling. En zeker niet dat een derde van haar klantenbestand langdurig – daar gaat uw onderzoek over – gebruik moet maken van een voedselpakket. Samen met de Voedselbank en andere maatschappelijke organisaties gaan we, binnen de mogelijkheden die we hebben, ons ervoor inzetten dat inwoners niet langdurig in armoede leven en afhankelijk zijn van een voedselpakket.

Reactie op uw aanbevelingen
Hierna geven we eerst uw aanbevelingen weer, gevolgd door onze reactie.

1. Verbeter de ondersteuning van inwoners in langdurige armoede op basis van de volgende aandachtspunten:

a) Zoek inwoners in langdurige armoede actief op. Luister naar hun verhaal en onderzoek samen wat er nodig is.
b) Herzie de wijze waarop de gemeente de intake voor de Voedselbank uitvoert. Vergroot het nut van dit contactmoment.
c) Maak samen met de inwoner een op de situatie afgestemd plan en met speciale aandacht voor eventuele kinderen.
d) Bejegen inwoners op een laagdrempelige, niet-stigmatiserende en vriendelijke manier.
e) Maak voorzieningen die de inkomenspositie direct versterken bekend, toegankelijk en vindbaar.
f) Intensiveer de schuldenaanpak, investeer in vroegtijdige signalering van problematische schulden en het stabiliseren van de financiële situatie.

<u>Reactie</u>
Ons huidige beleid is dat we zo veel mogelijk en zo vroeg mogelijk inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum bereiken en het gebruik van inkomensondersteunende maatregelen bevorderen. Dat doen we op verschillende manieren en via verschillende kanalen. Voor zover het inwoners betreft die langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering is dat makkelijker dan voor inwoners die wij niet in beeld hebben.

In de Voorjaarsrapportage 2021 heeft de gemeenteraad structureel 0,67 fte beschikbaar gesteld voor de (her)intake van inwoners voor de Voedselbank. De (her)intake is nu uitsluitend gericht op het vaststellen van het inkomen en het kunnen verkrijgen van een voedselpakket. Als we de (her)intake beter willen benutten, dan kan dit niet zonder extra middelen.

Met ons nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening (2022.0001926) intensiveren we de schuldenaanpak en investeren we in vroegtijdige signalering. Per 1 januari 2021 regelt een Wijziging in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) dat vaste lastenpartners signalen moeten uitwisselen over inwoners die betalingsachterstanden hebben. Eerder ontvingen we alleen signalen van verhuurders, maar sinds kort dus ook van leveranciers van water, elektriciteit, gas, warmte en de zorgverzekeraar. Problematische schulden kunnen hierdoor verder worden voorkomen. Naast vroegsignalering boeken we goede resultaten met het voorkomen van huisuitzetting. In 2021 werd 24 keer ontruiming aangezegd. In 23 gevallen hebben we ontruiming voorkomen.

Het stabiliseren van de financiële situatie – in 'Leven met de Voedselbank' aangeduid met 'stabilisatiefase' – maakt standaard onderdeel uit van een schuldhulpverleningstraject. Een reden dat deze fase niet als zodanig door inwoners wordt herkend zou kunnen zijn dat vooraf de verwachtingen niet helder zijn afgestemd. Vaak verwacht de inwoner dat het eigenlijke

schuldregelen direct begint, maar in de praktijk is dat niet het geval. Eerst worden inkomsten en uitgaven van inwoners in evenwicht gebracht. Een belangrijk tweede doel van de stabilisatiefase is het wegnemen van stress en tijd maken voor oplossingen naar een schuldzorgvrije toekomst.

2. Neem het voortouw om de samenwerking met maatschappelijke organisaties structureel te verbeteren:
a) Betrek zowel professionele als vrijwilligersorganisaties in de samenwerking.
b) Bekijk met hen of alle organisaties die een rol kunnen spelen, in beeld zijn.
c) Hanteer een vast aanspreekpunt bij de gemeente.
d) Organiseer een periodieke bijeenkomst voor de deelnemende (vrijwilligers)organisaties. Evalueer en verbeter de samenwerking.

Reactie
We waren al voornemens om ons periodiek overleg te intensiveren en verbreden, zodat de samenwerking verder verbetert. Jaarlijks organiseren we de bijeenkomst 'Samen voor minima', met alle betrokken (vrijwilligers)organisaties. Het is ook onze ervaring dat zij graag bereid zijn hun kennis en kunde in te zetten. We hebben kennisgenomen van hun reacties op uw rapport en waren ambtelijk aanwezig bij het rondetafelgesprek hierover.

3. Reflecteer met PLANgroep op de schuldhulpverlening en informeer de gemeenteraad over het resultaat. Betrek daarin:
a) De invulling van de opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol.
b) Proces en effecten van schuldhulpverleningstrajecten.
c) Ervaringen van schuldenaren.

Reactie
PLANgroep voert momenteel voor ons de schuldhulpverlening uit. Op dit moment loopt een aanbesteding per 1 januari 2023. Bewust besteden we voor een korte periode aan (twee jaar), omdat we alternatieven willen onderzoeken. We verwachten dat met de extra middelen die we inzetten voor schuldhulpverlening de dienstverlening verder zal verbeteren.

PLANgroep kon in het afgelopen jaar de gemaakte afspraken onvoldoende nakomen als gevolg van knelpunten in haar bedrijfsvoering. Nadat PLANgroep ons hierover heeft geïnformeerd, is er intensief overleg geweest en heeft PLANgroep maatregelen getroffen. Op verschillende momenten hebben we de gemeenteraad hierover schriftelijk geïnformeerd: per brief van 24 november 2021 (X.2021.07954) en per brief van 8 februari 2022 (2022.000188). Inmiddels is de dienstverlening aan onze inwoners weer op het niveau van voor de problemen.

Sinds medio dit jaar hebben we een contractmanager aangesteld die periodiek overleg voert met PLANgroep en toeziet op naleving van het contract. Deze functionaris heeft een vaste contactpersoon bij PLANgroep. Ook in de uitvoering hebben we een functionaris die op casusniveau afstemt met PLANgroep. De lopende aanbesteding voorziet in de aanbevelingen die u doet. Naast eisen die we aan de dienstverlening stellen ontvangen we periodiek voortgangsrapportages en jaarlijks een onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek.

Wij zien uit naar de raadssessie over het rekenkameronderzoek en uw advies hierover.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

Michiel Ruis Marianne Schuurmans-Wijdeven